

Speech van drs. Wim van Gelder, afscheidnemende Nederlandse voorzitter van CVN ter gelegenheid van de installatie van de nieuwe Commissie

Brussel, Errerahuis, donderdag 24 mei 2012

Excellenties,

Het dominante belang van het naburige buitenland in de buitenlandse betrekkingen van Nederland en Vlaanderen wordt steeds meer onderkend. Het naburige buitenland is dan voor Nederland Vlaanderen en aan oostelijke zijde Noordrijn-Westfalen en voor Vlaanderen is het naburige buitenland Nederland maar ook in Duitsland Noordrijn-Westfalen.

In de relatie van Vlaanderen en Nederland wordt dat nog versterkt doordat Nederland en Vlaanderen veel gemeenschappelijks hebben. De taal, de historie, de gezamenlijke economische bedrijvigheid zijn daarvan de sterke voorbeelden. Maar ook daar waar we verschillen zijn we wederzijds in aanvullende zin voor elkaar van grote betekenis.

Culturele activiteiten vervullen een rol in het zichtbaar maken van het gemeenschappelijke, maar maken ook het verschil, het andere, het vreemde begrijpelijk en toegankelijk in plaats van bedreigend. In een tijdperk waar het buitenland en de buitenlander bij te veel mensen negatief beleefd worden, is dat van nog meer belang. Wederzijdse culturele acceptatie en waardering werkt in positieve zin door in de grensoverschrijdende samenwerking op veel andere gebieden. Misschien moeten we niet meer spreken van grensoverschrijdende (want dat accentueert de grens) maar van grenzeloze samenwerking.

Een goed voorbeeld in dit verband is het initiatief van Rotterdam en Antwerpen (Amsterdam zou zich erbij kunnen aansluiten) om een gezamenlijk belang te verwerven in de Duitse binnenhaven Duisburg in Noordrijn-Westfalen. Een goed voorbeeld van grenzeloze samenwerking Vlaanderen - Nederland , maar ook een erkenning van ons gezamenlijk belang in het naburige Europese achterland. Dat de economische samenwerking van Rotterdam en Antwerpen vooraf is gegaan door een cultureel verdrag van deze steden is een goede illustratie van het motto van 'de Grote Ontmoeting' die CVN in januari 2009 organiseerde; cultuur als zuurstof voor de economie.

Gericht op die culturele ontmoeting en uitwisseling werd in januari 1995 door de Nederlandse en Vlaamse regering het Cultureel Verdrag tussen Vlaanderen en Nederland getekend en in april 1998 de Commissie Cultureel Verdrag Vlaanderen Nederland (CVN) ingesteld om toe te zien op de uitvoering van het Cultureel Verdrag. De commissie heeft sinds de instelling in verschillende samenstelling met veel enthousiasme deze taak vervuld.

Het Cultureel Verdrag bevordert die culturele samenwerking Vlaanderen - Nederland niet alleen. Er zijn ook andere instellingen actief, zoals de Taalunie, De Brakke Grond, deBuren en Ons Erfdeel. Het is een goede ontwikkeling dat in het afgelopen jaar deze vijf instellingen de handen ineen hebben geslagen en in gezamenlijkheid de Vlaams-Nederlandse samenwerking willen stimuleren. Uiteraard zijn ook andere partijen daarbij van harte welkom, zoals het Algemeen Nederlands Verbond.

In de afgelopen zes jaar heb ik het meest genoten van de ontmoetingen van experts uit Vlaanderen en Nederland die een bepaald beleidsveld met elkaar bespraken. Het constateren van overeenkomsten en verschillen levert een verdieping op in de problematiek en een meerwaarde in blootleggen van de essentie van bepaalde beleidsdoelen. Mijn positieve ervaring geldt voor alle beleidsvelden die het Cultureel Verdrag omvat; dus cultuur, onderwijs, wetenschap en zeer zeker ook welzijn.

Te vaak wordt grensoverschrijdende samenwerking beperkt gezien als een samenwerking van overheden. Het is meer. Het gaat uit eindelijk om de burger en diens instellingen en bedrijven. De overheden moeten daarbij faciliterend ondersteunen. Ook tegen die achtergrond waardeerde ik de ontmoeting van burgerexperts uit de Vlaamse en Nederlandse samenleving.

Een positieve attitude naar het buitenland en naar de ontmoeting met anderen is van betekenis bij grensoverschrijdende samenwerking. Een goede vertrouwensrelatie is een andere voorwaarde. Die vertrouwensrelatie is essentieel om de verschillen te overbruggen. Verschillen in gebruiken, gedragingen en opstellingen die nu eenmaal door onze culturele verschillen zijn ontstaan.

Incidenten kunnen zo een vertrouwensrelatie frustreren. Het gezeur over de Hedwigepolder acht ik zo een negatief incident. De vertroebeling in de discussie knaagt aan onze relatie. Ik ga er niet te ver op in maar een stellingname "Zeeland is tegen ontpoldering" is historisch een valse stellingname. Het is Zeeland geweest dat in de voorbesprekingen van het verdrag sterk aangedrongen heeft op het aspect natuurlijkheid in de trits bereikbaarheid, veiligheid, natuurlijkheid.

Deze incidenten tonen juist het belang aan van instellingen als het Cultureel Verdrag. Ik wens de nieuwe commissieleden dan ook alle succes toe in het verder ontwikkelen van de culturele samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland.

Wim van Gelder